

Қысқаша мәліметтер:
2025 жылға арналған күнтізбелік жоспардың орындалуы туралы есеп
ЖТН АР26103509 жобасы бойынша
«ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ СЫРТҚЫ КӨШІ-ҚОН МЕН МИГРАНТТАРДЫҢ БЕЙІМДЕЛУІНІҢ ГЕНДЕРЛІК АСПЕКТІСІ»

ЖТН	Күнтізбелік жоспар бөлімі	Нәтижелері	Бөлім бойынша жарияланымдар
1	2	4	5
ЖТН АР261 03509	Күнтізбелік жоспар бөлімі №1: Зерттеу тақырыбы бойынша материалдар жинау. Гендерлік көші-қон мәселесіне теориялық көзқарастарды зерттеу. Зерттеудің теориялық-әдіснамалық тұжырымдамасын әзірлеу.	1. Материал жиналды және жүйеленді: зерттеу тақырыбы бойынша материалдар жиналды, гендерлік көші-қон мәселесіне теориялық тәсілдер зерттелді. Қазақстандағы сыртқы көші-қонға, көші-қонның гендерлік аспектілеріне және мигранттардың бейімделу процестеріне қатысты дереккөздердің (ғылыми мақалалар, монографиялар, статистикалық есептер, Қазақстанның заңнамалық актілері және халықаралық құжаттар) кешенді дерекқоры құрылды. 2. Теориялық-әдіснамалық негіздеме берілген: гендерлік көші-қон саласындағы негізгі теориялық тәсілдер мен тұжырымдамаларға сыни шолу және салыстырмалы талдау жүзеге асырылды. Гендерлік факторды ескере отырып, көші-қон процестерін түсіндіретін негізгі теорияларды сәйкестендіру, сипаттау және жіктеу жүргізілді, соның негізінде Қазақстан контекстіне неғұрлым сәйкес келетін теориялық негіздер бөлінді. Табыс пен мүмкіндіктің гендерлік айырмашылықтары көші-қон шешіміне қалай әсер ететінін талдау және олардың "гендерлік соқырлығын" сынау.	Халықаралық конференциялар жинақтарында жарияланған ғылыми мақалалар мен тезистер: 1) Абеуова С.Т. Рахимжанова Т.Е., Устемирова А.Б., Теоретические подходы к изучению гендерной миграции в контексте глобального развития и социальных трансформаций //Материалы международной конференции «Форум молодых исследователей», 30 октября 2025 г. (Карагандинский университет Казпотребсоюза, г. Караганда);

		Зерттеудің жұмыс теориялық және әдіснамалық тұжырымдамасы тұжырымдалған, оның ішінде: — негізгі ұғымдардың нақты анықтамасы (сыртқы көші-қон, гендерлік аспект, бейімделу, интеграция); — зерттеу тақырыбын, объектісін және мақсатын анықтау; — Қазақстандағы көші-қон және бейімделу процестеріне гендердің ықпалына қатысты жұмыс гипотезаларын ұсыну. Осылайша., зерттеудің эмпирикалық бөлігін жүргізу үшін берік теориялық және ақпараттық негіз құрылды.	2) Zh. Zhangabulova, Zh. Mukhiyadin. «Modern Trends in Migration and the Protection of Migrants' Rights: International and National Context» //Международный круглый стол, посвящённому Международному дню прав человека (Высшая школа права Университета «Туран», г. Алматы) 10 декабря 2025 года; 3) Сыздыкбеков Е.С., Абеуова С.Т., Байгожина Г.М. Опыт Европейского союза в формировании гендерной политики в отношении мигрантов //Proceedings of the LXI International Multidisciplinary Conference «Innovations and Tendencies of State-of-Art Science». Mijnbestseller Nederland, Rotterdam, November, 2025
	Күнтізбелік жоспар бөлімі № 2: Көші қон процестерін зерттеудегі гендерлік тәсілді жалпылау және жүйелеу негізінде зерттеудің әдістемелік құралдарын әзірлеу	Көші-қон процестері, көші-қонның гендерлік аспектілері саласында жүргізілетін зерттеулерді талдау және синтездеу, көші-қонның экономикалық салдарын бағалау, сондай-ақ құқықтану, әлеуметтану тұрғысынан көші-қонды зерттеуге бағытталған пәнаралық зерттеулер негізінде әдіснамалық құралдар әзірленді. Талдау жүргізу үшін біз таңдаған әдістемелік құралдар сандық және сапалық зерттеу әдістерін қамтиды. Біздің зерттеуімізде қолданылатын сандық әдістер гипотезаларды тексеру үшін кеңінен қолданылады және мыналарды қамтиды: гравитациялық модель, панельдік эконометрикалық модельдер, уақыт қатарын талдау әдістері (стационарлық/стационарлық емес тексеру, коинтеграция). Көші-қон процестерін және көші-қонның гендерлік аспектілерін талдаудың сапалы әдістері де осы зерттеуде қолданылатын әдістемелік аппараттың бөлігі болды. Тақырыпты зерттеу барысында пайдалану үшін біз бөлген сапалы әдістерге біз INVIVO (гендерлік рөлдер, гендерлік кедергілер, қоғамға гендерлік	

		инклюзия мәселелері, салыстырмалы матрицалар бойынша сұхбаттарды кодтау), smartpls қолдану арқылы ішінара ең кіші квадраттар негізінде сауалнама нәтижелерін құрылымдық модельдеу бойынша әлеуметтік сауалнамаларды жатқыздық. Сонымен қатар, НҚА, кейс - стади контент-талдауын, сондай-ақ vosviewer көмегімен библиографиялық талдауды қолдану сипаттамасы берілген. Жұмыс гипотезасы және зерттеу сұрақтарының жүйесі, гендерлік ерекшеліктерге бейімделген деректерді жинау құралдары тұжырымдалған, қолданылатын әдістер сипатталған.	Басқа ғылыми басылымдарда, соның ішінде шетелдік басылымдарда жарияланған мақала: 1) Абеуов Д.А., Рахимгулова М.Б., Миграционная политика Казахстана сквозь гендерную призму: оценка нормативно-правовой базы //Интернаука: электрон. научн. журн. № 42(406), Ноябрь 2025 г. URL: https://internauka.org/journal/science/internauka/406
	Күнтізбелік жоспар бөлімі №3: Онда гендерлік тәсілдің болуы тұрғысынан көші-қон саясатының отандық нормативтік-құқықтық базасын зерделеу	№3 бөлімді іске асыру барысында көші-қон саясатының отандық нормативтік-құқықтық базасы (заңдарды, заңға тәуелді актілер мен тұжырымдамаларды қоса алғанда) зерделенді, бұл негізгі НҚА тізбесін құруға және барлық реттеуші құжаттарға құрылымдық шолу жасауға әкелді. Осы мәліметтер массиві негізінде мигранттарды тікелей немесе жанама түрде кемсітетін нормаларды анықтау үшін заңнамаға гендерлік талдау жүргізілді. Бұл процесс гендерлік бейтарап және гендерлік спецификалық нормаларды анықтауға, сондай-ақ бейтарап тұжырымдар топтардың біріне пропорционалды емес кедергілер тудырған кезде жасырын кемсітушілікті (Гендерлік соқырлық) анықтауға мүмкіндік берді. Әрі қарай, заңнама әртүрлі жыныстағы мигранттардың нақты қажеттіліктері мен тәуекелдерін қаншалықты ескеретінін бағалау жүргізілді. Атап айтқанда, әлеуметтік қызметтер мен қолдауға қол жетімділік талданды, бұл гендерлік тұрғыдан әлеуметтік бейімделу шараларын талдауға әкелді. Сонымен қатар, гендерлік бейтараптық немесе бейтараптық үшін тіркеу, болу	

		және мәртебе алу процедураларына талдау жасалды, бұл мигрант әйелдердің көші-қон мәртебесі олардың күйеулеріне/жұмыс берушілеріне тәуелді ме, жоқ па және отбасын біріктіру процедуралары екі жақтың мүдделерін қаншалықты ескеретінін анықтауға көмектесті. Соңғы қорытынды Қазақстанның көші-қон саясатында гендерлік тәсілдің болуы/болмауы туралы қорытынды және гендерлік тәсілді ескере отырып, көші-қон саясатын және сыртқы көші-қонды реттеу тетіктерін өзгерту жөніндегі уәкілетті органдар үшін ұсынымдар дайындау жөніндегі жұмыс болды.	
	Күнтізбелік жоспар бөлімі №4: Мигранттарға қатысты гендерлік саясатты құрудың халықаралық тәжірибесін зерттеу және талдау	Зерттеу тобы Еуропалық Одақ мемлекеттері, Канада, Корея Республикасы және Австралия сияқты жетекші елдердің гендерлік сезімтал көші-қон саясатын енгізу бойынша халықаралық тәжірибесіне жүйелі зерттеу жүргізді. Бұл жұмыстың нәтижесі тек зерттеу ғана емес, қолданыстағы модельдер мен тәжірибелерді терең талдау болды. Бұл жұмыс барысында арнайы көші-қон бағдарламаларының, гендерлік-сезімтал интеграциялық шаралардың (мысалы, ата-аналық міндеттерді ескере отырып, тілдік курстар) және гендерлік-бөлшекшелген деректерді жинаудың тиімді тетіктерінің нақты мысалдарын қоса алғанда, негізгі құралдар мен табысты кейстердің тақырыптық деректер банкі қалыптасты. Жиналған материалдың негізінде гендерлік көші-қон саясатының зерттелген модельдерін жіктеу және типологиялау жүргізілді, бұл отбасыларды біріктіру кезінде гендерлік есеп, адам саудасына қарсы шаралар және мигранттардың экономикалық автономиясын қамтамасыз ету тетіктері сияқты маңызды параметрлер	

		бойынша елдерді салыстырмалы талдауға мүмкіндік берді. Бұл бөлімнің соңғы өнімі халықаралық саясаттың сәттілігінің әмбебап және контекстке тәуелді факторларын анықтаған аналитикалық есеп болды. Ең бастысы-Қазақстан үшін ең өзекті модель немесе үздік әлемдік тәжірибелер элементтерінің үйлесімі негізделді.	
--	--	---	--

Жобаның жетекшісі,
Э.Ғ.Д., ассоц.профессор

Абеуова С.Т.